

CARLES GÁMEZ

Va haver-hi una època en què les seccions de vent metall de les orquestres espanyoles eren un domini exclusiu valencià, com aquella mar Mediterrània en els temps almo-gàvers, i, a més, sinònim de qualitat. Spanish Brass Luur Metalls formen part d'aquesta herència musical autòctona. Un quintet de cambra que enguany celebra els primers vint anys al món de l'escena professional. El 1989, cinc joves músics valencians, tots membres de la Jove Orquestra Nacional d'Espanya, decideixen formar un grup de metall. Els anima l'exemple d'altres músics i els uneix l'amistat. Avui el grup està format per Carles Benetó, Indaleci Bonet, Sergio Finca, Manolo Pérez i Juanjo Serna i un equipatge instrumental format per dues trompetes, trompa, trombó i tuba. Una presència musical que es tradueix en els seus concerts en una performance on es combina energia i lirisme, que de seguida atrapa el públic, seduït per aquesta combustió musical, i on té un paper determinant la combinació interpretativa i també gestual de la formació. Una mena de concert heavy amb Bach i d'altres com a protagonistes. Al llarg d'aquests vint anys el camí no ha estat fàcil, a la mateixa incertesa professional —havia abandonat altres ocupacions per dedicar-se exclusivament a la interpretació i a la creació— se sumava un paisatge musical assenyalat per la rutina i la desconfiança dels programadors musicals envers aquest tipus de formació i contingut a l'hora de programar els seus calendaris i cicles de concerts. “Malauradament”, diu somrient Indaleci Bonet, “Mozart no va escriure música per a quintets de metalls”. Així i tot, al llarg d'aquestes dues dècades Spanish Brass s'ha consolidat com una de les formacions de referència de l'escena espanyola amb una presència internacional ben destacada. Un protagonisme artístic que el grup ha sabut projectar en diferents camps. “Si hi ha res que ens caracteritza”, diuen, “és el fet de no seguir una línia.

Vent rural

El grup Spanish Brass Luur Metalls celebra els vint anys amb un treball antològic

El grup Spanish Brass Luur Metalls.

Treballem precisament per a no tenir una línia definida, si això vol dir no encasellar-nos”. Entre les seues línies d'actuació hi ha la difusió del repertori propi, la música escrita per al metall. “Per descomptat”, diuen, “era el nostre deure difondre el repertori d'una música que no té els altaveus que poden tenir unes altres músiques escrites”. Una voluntat de difusió que ha comptat amb la col·labora-

ció de la plana major dels compositors contemporanis, entre unes altres, Carles Santos, Vladimir Cosma, Tadeusz Kassatti, César Cano i d'altres de més joves i emergents.

A la tasca de difusió i d'interpretació els Spanish Brass sumen unes altres preocupacions, com la funció pedagògica i els concerts que des de fa temps duen a terme per a les escoles i el públic infantil. Produït i creat per l'Auditori de Barce-

lona i amb la direcció artística del grup, *Metàlics*, nom de l'espectacle, és un recorregut didàctic i lúdic per una sèrie de compositors, de Nino Rota a Henri Mancini, de Bach a Lutoslawski, i amb el metall i els seus instruments com a protagonistes i eix narratiu. Un concert en què el grup participa no sols amb la música, sinó també amb la seua pròpia interpretació escènica, tot dins d'un espectacle

força comunicatiu entre músics i públic. Al llarg d'una setmana per l'auditori barcelonés arriben a passar més de 15.000 espectadors. “Ací del que es tracta és de divertir i ensenyar els xiquets, que s'ho passen bé”. Assidus participants des de fa temps en els principals circuits, festivals i programes internacionals, una activitat que els ha dut a recórrer el món, a banda i banda de l'Atlàntic, reconeixen amb orgull el seu origen rural. “Tots nosaltres”, diuen, “som de poble i la nostra primera escola ha estat la banda de poble, gràcies a aquesta ens hem pogut iniciar en la música”.

La seua “promiscuïtat” musical els ha dut a col·laborar amb diferents projectes i intèrprets, molts dels quals han quedat després enregistrats en discos. Entre els últims destaca *Brassiana*, un treball creatiu amb el jazzista Lluís Vidal que va inaugurar el passat Festival Spanish Brassurround de L'Auditori de Torrent. “Hem volgut”, diuen sempre, “fugir de caure en una certa monotonia, en una repetició, i vam veure que calia obrir-se a

“La nostra primera escola ha estat la banda de poble”

nous camps, investigar totes les possibilitats que oferia una formació de les característiques de la nostra, i per això el nostre interès a col·laborar amb altres formacions i estils”. Ara, tot celebrant aquest aniversari musical, el grup acaba de publicar un treball antològic, on una vegada més posen en relleu el seu eclecticisme musical amb obres de Bach i Falla i temes de sarsuela, mentre l'horitzó professional assenyalava un calendari copiós de concerts per Europa. Tot just quan acaben de tornar d'una gira pels Estats Units i els espera una altra tanda de recitals pels auditoris espanyols i, al mes de juny, el seu Festival Spanish Brass a Alzira.

D'on venim? La primera premsa i ràdio íntegrament en valencià

JOSEP PALOMERO

Als anys seixanta la construcció d'una realitat nacional valenciana era una quimera —i, encara que per raons ben distintes, deixava de banda ara la reflexió que probablement hui encara ho seguisca sent. En concret, però, el 1964 feia només dos anys que havia aparegut el llibre de Joan Fuster *Nosaltres, els valencians* —el primer exemplar de la col·lecció “Llibres a l'abast” d'Edicions 62, fundada aquell mateix any— i tan sols un que Raimon havia gravat el primer disc amb quatre cançons, entre les quals hi havia *Al vent*. El 1964, per tant, estava tot per fer, la desconexió entre la generació de la República i els joves que no havien conegut la guerra era total, i eren molt pocs els que, en ple franquisme, tenien consciència del que calia fer per a despertar inquietuds, motivar reflexions i provocar canvis d'actitud. Entre aquests, una part del clero.

Aquell mateix any el ministre d'Información y Turismo, Manuel Fraga, havia posat en marxa la campanya propagandística “25 Años de Paz”, presentada com un gran triomf del règim de Franco, associant-la a les millores econò-

miques i socials que començaven a percebre's, mentre s'exalçava el I Plan de Desarrollo, el Seat 600 i el boom turístic. A Castelló de la Plana, arran de la constitució del Grup Castellonenc d'Estudis al si del Club d'Estudiants de l'Institut Francesc Ribalta, amb el beneplàcit del professor de religió, mossén Joaquim Amorós, dos joves, Albert Sánchez-Pantoja i Frederic Rivas, es van atrevir a llançar una revisteta ciclostilada que, perquè fóra “un crit en mig del silenci”, van titular *Al Vent*.

Amb molt d'esforç i superant un grapat de dificultats de tota mena, *Al Vent*, que no va deixar de ser mai ciclostilada (excepte la portada, en alguns números), va créixer de cinc pàgines a vint-i-sis i va passar d'una tirada de 300 exemplars inicials fins a 1.200 al final. Va tenir 751 subscriptors i unes quantes dotzenes de col·laboradors, i va prestar atenció a tota classe de notícies, comentaris i novetats de caràcter valencianista o catalanista que s'anaven produint. Fins i tot va projectar dos números monogràfics, el 10, dedicat al Mercat Comú (amb coberta d'Alfaro) i l'11, sobre el Concili Vaticà II. A pesar de tenir la protecció del primer bisbe de

Sogorb-Castelló, el doctor Josep Pont i Gol —*Al Vent*, emparada per l'església, es ciclostilava al mateix palau bisbal—, el número 16 va ser sotmés a una suspensió de quinze mesos i el número 18 ja no es va arribar a publicar, a causa d'haver-se decretat el primer estat d'excepció del franquisme (entre el 14 de gener i el 25 de març de 1969), situació que va provocar la destrucció del fitxer de subscriptors i la referència dels contactes dels col·laboradors habituals. Les dificultats per a superar els requisits de la Ley de Prensa e Imprenta de 1966 van fer impossible la pervivència d'aquella publicació valencianista pionera, que va sobreviure heroïcament cinc anys.

Però l'estímul d'*Al Vent* va trobar continuïtat immediata. De fet, el 28 de maig d'aquell mateix any Vicent Pitarch començava l'emissió de *Nosaltres, els valencians* a Ràdio Popular de la Plana, emissora de la COPE situada a Vila-real, que dirigia Joan Soler amb un criteri sempre obert i progressista —com demostrà una vegada més la nit del 23-F. Aquesta activitat tenia, com *Al Vent*, la cobertura d'una església que, influïda per les recents orientacions del Concili Vaticà II (1962-1965), per fortu-

na era ben diferent de l'actual i allotjava inquietuds valencianistes que els jerarques posteriors al cardenal Taracón han abominat. Així que Vicent Pitarch, primer locutor, realitzador i redactor principal del programa, el mantingué en antena setmana rere setmana al llarg d'onze anys, entre el 1969 i el 1980.

Nosaltres, els valencians fou la primera experiència de “ràdio va-

‘Al Vent’ va trobar continuïtat en ‘Nosaltres, els valencians’ a Ràdio Popular de la Plana

lenciana” amb què es vinculava l'audiència a un ampli repertori de continguts ben diversos que no eren estrictament culturalistes ni encara menys folklòrics, ja que en les diferents emissions s'inclouïen entrevistes (en total, més d'un centenar), notícies, col·laboracions dels oients, semblances de personalitats, cançons dels ‘cantautors’ emergents, etc. No cal dir que, segons la llei Fraga, tot el que es radiava havia d'estar escrit i haver

superat prèviament la censura. Durant els anys setanta *Nosaltres, els valencians* tingué un bon nombre de col·laboradors, assolí una audiència pròxima a 50.000 oients, que sobretot es concentrava a les comarques castellonenques; féu algunes campanyes a favor del “valencià a l'escola” i fins i tot va tenir uns altres espais complementaris en la mateixa emissora, així com un efecte multiplicador en altres zones del País Valencià (Alzira, Ontinyent, Alacant, Gandia, Dénia), i també a Mallorca i a Lleida. El programa, pioner de la ràdio en valencià o català, que tant contribuï durant els últims anys del franquisme a despertar la consciència del valencianisme polític i cultural, desaparegué el 6 de febrer de 1980 quan, paradoxalment, més fàcil podia semblar la seua supervivència, ja que, com en el cas d'*Al Vent*, havia sorgit i prosperat en plena dictadura. Però ja se sap que la democràcia té aquestes -i unes altres- paradoxes.

Quaranta i quaranta-cinc anys després, respectivament, de l'aparició d'*Al Vent* i de *Nosaltres, els valencians*, la Universitat Jaume I de Castelló ha recuperat la memòria d'aquelles experiències pioneres en el llibre *El combat per la premsa*, d'Albert Sánchez-Pantoja i Vicent Pitarch que, presentat per Joaquim Maria Puyal, es completa amb fotografies, documents, índexs, els continguts de tots els programes i un CD amb una selecció de material radiofònic d'aquell insigne programa.